

ZEBRA CROSSING

Μια μυθοπλαστική δοκιμιογραφία
για τη διάσωση της ιστορικής μνήμης
της Αττικής Ζέβρας

ΝΙΚΟΣ ΚΩΣΤΑΚΗΣ

οι
εκδόσεις
των συναδέλφων

Όταν ήμουν μικρός ο παππούς μου συνήθιζε να μου λέει ιστορίες για τις ζέβρες, όχι αυτές της Αφρικής που υπάρχουν και σήμερα, για ένα εξαφανισμένο είδος, για την Αττική Ζέβρα (*Equus quagga atticus*) ένα από τα εκατοντάδες είδη ζώων που εξαφανίστηκαν στον 20ό αιώνα. Ήταν ένα περίεργο ζώο, οι ζέβρες ήταν πάντα από τα άλογα που δεν εξημερώθηκαν ποτέ, άλλωστε το όνομα τους το έχουν πάρει μάλλον από το λατινικό άγριο άλογο (*Equiferus*). Η Αττική Ζέβρα ήταν σχετικά μεγαλόσωμη, με μεγάλες πλατιές ρίγες. Τίποτα το πολύ ιδιαίτερο ως εδώ δηλαδή, αλλά αυτό που έκανε την Αττική Ζέβρα ιδιαίτερη ήταν κυρίως η συμπεριφορά της, η ηθολογία της.

Η Αττική Ζέβρα παρόλο που δεν εξημερώθηκε ποτέ στην ουσία, υπήρξε ένα ζώο αστικό, ζούσε πάντα κυρίως μέσα και γύρω από τα χωριά, και όταν τα χωριά γίνανε πόλεις αυτή παρέμεινε εκεί, πράγμα ιδιαίτερα αξιοπερίεργο για μεγάλο και μη εξημερωμένο ζώο. Η Αττική ζέβρα, το αγαπημένο ζώο του Ζίγκμουντ Φρόιντ, δεν είναι τυχαίο άλλωστε το παρατσούκλι της, το λαϊκό της όνομα, Ζέβρα «η ψυχαναγκαστική». Ναι αυτό το μεγάλο άγριο άλογο είχε ένα πολύ ιδιαίτερο ταπεραμέντο, έτρωγε πάντα την ίδια ώρα, κλιμίντριζε με τον ίδιο τρόπο, καθάριζε κάθε βράδυ με τις ώρες το μέρος που κοιμόταν, αλλά το πιο εντυπωσιακό από όλα ήταν ότι ακολουθούσαν τα μονοπάτια τους με ευλαβική ακρίβεια. Σίγουρα όλοι ξέρουμε τους κατσικόδρομους, αλλά αυτό δεν ήταν κάτι παρόμοιο, αυτό ήταν σε άλλο βεληνεκές, αυτό

ήταν... πώς να το πω... ψυχαναγκαστικό. Αλλά το έκαναν αυτόματα χωρίς καν να το σκέφτονται ή τουλάχιστον χωρίς να δείχνουν ότι προσπαθούν. Το ένα βήμα έπεφτε πάνω στο προηγούμενο. Τους προηγούμενους αιώνες ήταν εύκολο να το πάρει χαμπάρι κανείς με εκατοντάδες, χιλιάδες βήματα, άρχιζαν να σχηματίζονται λακκούβες σε σχήμα σπλής σε κάθε σημείο, αυτό το τόσο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του Αττικού τοπίου. Μετέπειτα ήρθε η ασφαλτος και ήταν δύσκολο να είσαι σίγουρος. Αλλά μην νομίζετε ότι δεν υπήρχαν περιέργοι: μπογιά, σημάδια, φωτογραφίες, όλα επιστρατεύτηκαν για να βεβαιωθούν. Ναι ήταν σίγουρο, ακόμα και χωρίς τα σημάδια στο χώμα για να ξέρουν που πάτησε η προηγούμενη ζέβρα, με κάποιον τρόπο ήξεραν και πάταγαν ακριβώς στο ίδιο σημείο!

Το άλλο περίεργο με αυτό το ζώο του ήταν η αταλάντευτη αποφασιστικότητα του. Αν έβαζε κάτι στο μυαλό του δεν του έβγαζες με τίποτα. Και η υπερηφάνεια του, δεν πείραζε ποτέ κανέναν και ήθελε να το αφήνουν στην ψυχία του. Όταν περπάταγε με αυτόν τον αργό ωκελικό σχεδόν ρυθμό για αυτό το μεγαλόσωμο ζώο, μια ιδέα πιο γρήγορα από έναν πεζό, διεκδικούσε το δικαίωμα του να περάσει πρώτο. Ήταν μια ακόμα ιδιοτροπία τους που κανέναν αρχικά δεν της έδινε καμία σημασία, γιατί κανέναν αρχικά δεν πίστευε ότι θα οδηγούσε στην εξαφάνιση τους. Η αλήθεια ήταν ότι ακόμα και την εποχή με τα κάρρα και τις άμαξες υπήρχε που και που κανένα σποραδικό ατύχημα. Ναι ένα από αυτά που άφηνε τις χαρακτηριστικές γραμμές στο έδαφος. Άλλωστε από εκεί διασώζεται και το όνομά τους, ήταν το 1827, κάποιιοι Άγγλοι αξιωματούχοι έχουν επισκεφτεί την Αθήνα (που ακόμα δεν ήταν βέβαια πρωτεύουσα αλλά ένα χωριό), ανάμεσά τους και ο Τζωρτζ Κάνινγκ, όταν πέφτει στην αντίληψη τους ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ατυχήματος ζέβρας, πάνω στο χώμα, οπότε ξεχωρίζουν οι άσπρες και οι μαύρες γραμμές στο πουθενά. Εντυπωσιασμένοι ρωτάνε τι είναι αυτό, «πέρασμα ζέβρας» απαντάνε οι ντόπιοι αδιάφορα,

για να μεταφράσει ο διερμηνέας τους «zebra crossing». Αυτό ήταν, πέρασε στην ιστορία.

Στους Άγγλους άρεσε, το πήραν μαζί τους, από αυτούς πέρασε σε κάποιους συγκοινωνιολόγους και ακόμα και σήμερα στην Αγγλία αν ρωτήσεις κάποιον θα σου πει ότι είναι Zebra Crossing. Δεν ξέρουν βέβαια την ιστορία τους, ούτε τον συμβολισμό τους, δεν φαντάζονται τι βαρβαρότητα κρύβεται πίσω από αυτές τις δύο αθώες λέξεις. Αλλά τουλάχιστον κάπως έστω και έτσι, έστω και χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά, έστω και χωρίς να ξέρει πως, διασώζεται η ιστορική μνήμη.

Το πρόβλημα για την Αττική Ζέβρα, υπήρξε όταν άρχισαν να φτάνουν τα πρώτα αυτοκίνητα και μετά, το ζώο συνέχισε με ψυχαναγκαστικό τρόπο να λέγαμε να κάνει ότι έκανε και πριν, δεν προσπάθησε να βάλει λίγο νερό στο κρασί του. Οι αριθμοί άρχισαν να μειώνονται, όλο και περισσότερο...

Γίνανε και κάποιες προσπάθειες για την διάσωση της, χωρίς ιδιαίτερο αποτέλεσμα. Η «Κίνηση προς Διάσωση της Αττικής Ζέβρας» στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, με διακεκριμένα μέλη, όπως ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης και ο Εμμανουήλ Ροΐδης ήταν η πρώτη από αυτές. Αλλά ακολούθησαν κι άλλες. Επίσης από την πλευρά της πολιτείας υπήρξαν κάποιες αδύναμες προσπάθειες. Η πιο γνωστή από όλες, γιατί τα ίχνη της επιβιώνουν ακόμα και σήμερα μαζί με τα «περάσματα ζέβρας», είναι η προσπάθεια του Δήμαρχου Αθηναίων Δημήτριου Αβραμοπουλίδη την περίοδο 1936-1944 με την τοποθέτηση κάγκελων στις άκρες των πεζοδρομίων. Η προσπάθεια είχε πολύ περιορισμένη αποτελεσματικότητα (και αυτό ακόμα αποτελεί έναν ευφημισμό, θεωρείται ότι ποτέ καμία ζέβρα δεν διασώθηκε από το έργο αυτό και το έργο έγινε για άλλους πιο ποταπούς λόγους) γιατί τα κάγκελα έπρεπε να έχουν ανοίγματα και τα πιο βολικά σημεία ήταν πάντα τα σημεία που πέρναγαν οι ζέβρες (άλλο ένα στοιχείο για το πόσο εξελιγμένα υπήρξαν αυτά τα ζώα).

Τα τελευταία ζώα σύμφωνα με απόρρητα έγγραφα φέρεται να σκοτώθηκαν γύρω στις αρχές της δεκαετίας του '70 (ίσως να μην είναι τυχαίο, λέγεται ότι τα ζώα αυτά δεν μπορούσαν να ζήσουν με τον αέρα της ανελευθερίας, άλλωστε αυτός ήταν και ο λόγος που δεν επιβίωναν πάνω από μερικούς μήνες σε ζωολογικούς κήπους). Κάπου βρέθηκε και ένα απόρρητο έγγραφο που τις είχε επικηρύξει ως αντεθνικά στοιχεία μιας και άφηναν μαυρόασπρα αντί για γαλανόλευκα σημάδια, αλλά η γνησιότητα του δεν έχει επιβεβαιωθεί ακόμα.

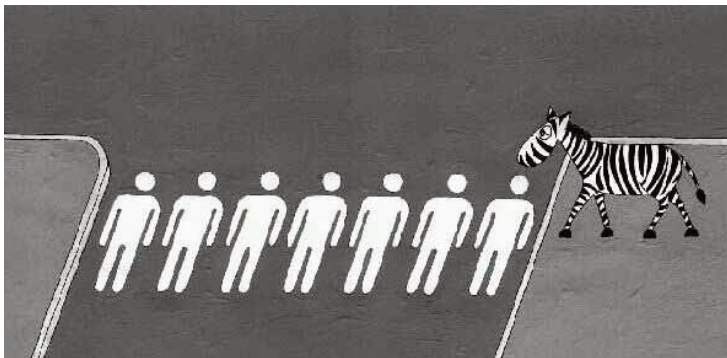
Κάποιες θεάσεις καταγράφηκαν καθ' όλη την διάρκεια της δεκαετίας του '70, και λίγες σποραδικές υπάρχουν ακόμα, αλλά γενικά συνήθως αποδίδονται σε άτομα με μειωμένη αντίληψη, όραση ή με μεγάλη φαντασία.

Κάπου στα μέσα της δεκαετίας του '70, εκεί στην αρχή της μεταπολίτευσης, αρχίζει και η εξόντωση της ιστορικής μνήμης. Με ένα διάταγμα, τα «περάσματα ζέβρας» μετονομάζονται σε «διαβάσεις πεζών». Οι μνήμες αρχίζουν σιγά-σιγά να εξασθενούν, οι φωτογραφίες αρχίζουν σιγά σιγά να επεξεργάζονται και όπου υπάρχουν ζέβρες να αφαιρούνται. Μια σιωπηλή αλλά αποτελεσματική μηχανή προπαγάνδας αρχίζει να στήνεται...

Ένα μείγμα από ενοχικά σύνδρομα, συμφέροντα αυτοκινητοβιομηχανιών, υπερασπιστές τις προόδου (τι να το κάνουμε ένα ζώο που δεν μπορεί να ζήσει σε ζωολογικό κήπο) κ.λπ. πήραν τη σκυτάλη από το κράτος και έτσι είμαστε στο σήμερα. Δεν είναι ακριβώς παράνομο να μιλάς για την Αττική Ζέβρα, ένας τέτοιος νόμος θα ανέφερε μέσα την Αττική Ζέβρα και άρα θα έκανε αυτό ακριβώς που απαγορεύει, άσε που θα έριχνε νερό στον μύλο των οικολόγων – «κάτι θέλουν να κρύψουν εδώ». Αλλά έχουν κερδίσει τον ιδεολογικό πόλεμο. Τώρα απλά όταν αναφέρεις τις δύο λέξεις μαζί Αττική και Ζέβρα, απλά σε κοιτάνε με ένα ηλίθιο χαμόγελο, κάποιοι κουνάνε ελαφρά και το κεφάλι, άλλοι ξινίζουν τα μούτρα τους.

Αλλά πάλι δεν πειράζει, τι να κάνω, η αλήθεια μερικές φορές είναι βαρύ φορτίο, αλλά κάποιος πρέπει να το κουβαλάει.

Υ.Γ. Αφιερωμένο σε μια κοπέλα που τσακώθηκε πριν κάνα δύο χρόνια με κάποιον οδηγό αυτοκινήτου που είχε κλείσει όλη τη διάβαση πεζών, και το σχόλιο του πατέρα της (λογικά): «Για τις γραμμές θα καθόμαστε να τσακωνόμαστε τώρα...».

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ
ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΩΣΤΑΚΗ
ZEBRA CROSSING
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΣΕ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ
ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ ΤΟΥ 2022
ΑΠΟ ΤΙΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ

ΠΡΩΤΟΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ ΣΤΟΝ ΙΣΤΟΤΟΠΟ
ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΠΟΔΗΛΑΤΙΣΤΕΣ
<https://www.podilates.gr/content/zebra-crossing>

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ
ΔΩΡΕΑΝ

